

Ζητήματα διαχρονικού δικαίου μετά τον ν. 4335/2015

Επιμορφωτικό Σεμινάριο ΕΣΔΙ – 11 Απριλίου 2019

Βεζυριτζή Αναστασία, Δ.Ν. Δικηγόρος

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

- ασφάλεια δικαίου και μετριασμός των κλυδωνισμών της ισότητας ενώπιον του νόμου
- ΑιτΕκθ ν. 4335/2015: «Με τις παρ. 1 έως 4 των μεταβατικών διατάξεων ρυθμίζεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος των διατάξεων του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, κατά τρόπον ώστε να παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής στις νέες ρυθμίσεις όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης»

Διαχρονικό δίκαιο – Ν. 4335/2015

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο ν. 4335/2015 → περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις ν. 4335/2015
- Παρ. 1, 2, 3 → ειδικές ρυθμίσεις διαχρονικού δικαίου
- Παρ. 4 → γενική ρύθμιση διαχρονικού δικαίου

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1^ο ΒΗΜΑ: ν. 4335/2015 (*lex specialis*)

- αναζήτηση ειδικής μεταβατικής διάταξης

2^ο ΒΗΜΑ: ΕισNKΠολΔ

- αναγωγή στις γενικές αρχές διαχρονικού δικαίου

ΕισΝΚΠολΔ

- Άρθρο 12: κανόνας άμεσης εφαρμογής του νέου δικονομικού δικαίου
- Άρθρο 21 εδ. β: ειδική διάταξη για αποδεικτική διαδικασία
- Άρθρο 24§ 1 εδ. β: ειδική διάταξη για ένδικα μέσα

Εξαιρέσεις από κανόνα άμεσης εφαρμογής νέου δικαίου

- Αντίθετη ειδική μεταβατική διάταξη
- Ανάγκη προστασίας ασφάλειας δικαίου/
δικαιολογημένης εμπιστοσύνης διαδίκου

II.
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΑΙ
ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Πρώτη μεταβατική διάταξη

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο **παρ. 1** ν. 4335/2015: «Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 εφαρμόζονται για τις κατατιθέμενες μετά την 1.1.2016 αγωγές».
- **Ερώτημα:** η διάταξη αφορά το σύνολο των διατάξεων της νέας τακτικής ή μόνο τα νέα άρθρα 237 και 238, οπότε και για τα λοιπά ζητήματα που συνδέονται με νέα τακτική θα εφαρμοστεί ο κανόνας της αυτοτέλειας των διαδικαστικών πράξεων της παρ. 4;

1^η άποψη

Διαδικαστική ενότητα διαδικασίας:
9 παρ. 1 ν. 4335/2015 αφορά ΣΥΝΟΛΟ
διατάξεων νέας τακτικής

1. Ανάλογη λύση υιοθετείται και για τις αγωγές που υπάγονται σε ειδική διαδικασία
2. Γραμματικά η αναφορά στα άρθρα 237 και 238 ΚΠολΔ γίνεται για να προσδιοριστεί εν γένει η νέα τακτική διαδικασία
3. Σύμπλευση με επιταγή ΑιτΕκθ για παροχή αναγκαίου χρόνου προσαρμογής στις νέες ρυθμίσεις όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης

2^η Άποψη

- Η διάταξη της παρ. 1 περιορίζει την κάμψη του κανόνα της άμεσης εφαρμογής μόνο σε σχέση με τα άρθρα 237 και 238 ΚΠολΔ
- Για διενεργούμενες μετά την 1.1.2016 λοιπές διαδικαστικές πράξεις → προκρίνεται ο κανόνας άμεσης εφαρμογής

ΑΝΤΑΓΩΓΗ/ΠΑΡΕΜΠΗΠΤΟΥΣΑ ΑΓΩΓΗ που ασκείται μετά την 1.1.2016 επί ήδη εκκρεμούς υποθέσεως τακτικής

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο § 1 ν. 4335/2015

«Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 εφαρμόζονται για τις κατατιθέμενες μετά την 1.1.2016 αγωγές»

A. κατάθεση αγωγής ΠΡΟ της 1.1.2016

B. ανταγωγή ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Εφαρμογή: προϊσχύον δικαιο για ανταγωγή

[για πρόσθετη παρέμβαση βλ. Ειρ.Καρίας 17/2017, ΝοΒ 2017.1360]

ΚΥΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

- Νέο 79 ΚΠολΔ → επιτρεπτή **ΜΟΝΟ** στον α' βαθμό
- ΜονΕφΘεσ 585/2017, Αρμ 2017.618 επ.: απαράδεκτη η άσκηση κύριας παρέμβασης μετά την 1.1.2016 το πρώτον στην κατ'έφεση δίκη
- Εφαρμοστέα η διάταξη παρ. 4 (όχι παρ. 1) άρθρου 9
- Έναρξη ισχύος νέου 79 ΚΠολΔ δεν συναρτάται με χρόνο κατάθεσης της αγωγής ή του ενδίκου μέσου

**III. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΑΙ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ**

Μεταβατικές διατάξεις Ν. 4335/2015

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο παρ. 2 ν. 4335/2015
«Οι διατάξεις για τα ένδικα μέσα και τις ειδικές διαδικασίες των άρθρων 591-645 εφαρμόζονται για τα κατατιθέμενα από τις 1.1.2016 ένδικα μέσα και αγωγές».
- κρίσιμο χρονικό σημείο → η κατάθεση της αγωγής μετά την 1.1.2016

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

▶ Παράδειγμα Α:

Α. κατάθεση αγωγής ΠΡΟ της 1.1.2016

Β. επίδοση αγωγής ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Εφαρμογή: προϊσχύον δίκαιο

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

▶ Παράδειγμα Β:

Α. κατάθεση αγωγής ΠΡΟ της 1.1.2016

Β. κλήση για συνέχιση συζήτησης ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Εφαρμογή: προϊσχύον δίκαιο

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μετά την 1.1.2016 κατατεθειμένες:

- αγωγές (γραμματική διατύπωση)
- αιτήσεις για έκδοση διαταγής πληρωμής
- ανακοπές κατά διαταγών πληρωμής ή διαταγών απόδοσης μισθίου
- τριτανακοπές

2. ΑΝΤΑΓΩΓΗ/ΚΥΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ που ασκείται μετά την 1.1.2016 επί ήδη εκκρεμών υποθέσεων

- Ειδικές διαδικασίες → έλλειψη ειδικής ρύθμισης
- 1^η ΛΥΣΗ: εφαρμογή γενικής αρχής διαχρονικού δικαίου άρθρου 12 ΕισΝΚΠολΔ
- 2^η ΛΥΣΗ: υιοθέτηση κοινής ερμηνείας για όλες τις ανταγωγές, ανεξαρτήτως διαδικασίας - κρίσιμο χρονικό σημείο αυτό της κατάθεσης κύριας αγωγής
- Πρόταση για εφαρμογή και στις πρόσθετες παρεμβάσεις [έτσι, *Κώνστα*, ΕφΑΔΠολΔ 2017.612].

3. ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

- **ΕΡΩΤΗΜΑ:** Ποιες ανακοπές καταλαμβάνει το νέο άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ;
- Πιθανά κριτήρια επιλογής εφαρμοστέου δικαίου:
 - A) ο χρόνος άσκησης της ανακοπής;
 - B) ο χρόνος υποβολής της αίτησης για έκδοση διαταγής πληρωμής;
 - Γ) ο χρόνος έκδοσης της διαταγής πληρωμής;

3. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΑΝΑΚΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ - 1^η ΑΠΟΨΗ

1^Η ΑΠΟΨΗ: Κρίσιμος ο χρόνος έκδοσης της διαταγής

- Αν δ.π. εκδόθηκε μέχρι την 31-12-2015 → 10ημερη προθεσμία ανακοπής
- Αν δ.π. εκδόσθηκε μετά την 1.1.2016 → 15νθήμερη προθεσμία ανακοπής

[ΠΠρΡοδ 119/2017, ΝΟΜΟΣ· στη θεωρία βλ. *Πανταζόπουλο*, Η ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, σ. 201 - σύμφωνη και η *Κώνστα*, ΕφΑΔΠολΔ 2017, σ. 615]

3. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΑΝΑΚΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ - 2^η ΑΠΟΨΗ

- Κρίσιμος ο χρόνος υποβολής της αίτησης για έκδοση δ.π. → εφαρμογή άρθρου 9 παρ. 2 ν. 4335 [αφορά πέρα από αγωγές και αιτήσεις για δ.π.]
- Αν αίτηση υποβληθεί μέχρι την 31-12-2015 → 10ημερη προθεσμία ανακοπής (ανεξάρτητα αν δ.π. εκδόθηκε μετά την 1.1.2016)
- Αν αίτηση υποβληθεί μετά την 1.1.2016 → 15νθήμερη προθεσμία

[ΜονΠρΖακ 3/2018, αδημ· ΕιρΘεσ 2275/2017, Αρμ 2017.811· Μακρίδου, Ειδικές διαδικασίες, σ. 188-189]

3. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΑΝΑΚΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ - 3^η ΑΠΟΨΗ

- Κρίσιμη η κατάθεση της ανακοπής μετά την **1.1.2016** (ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης της διαταγής πληρωμής)
- εφαρμογή άρθρου 9 παρ. 2 ν. 4335 [αφορά πέρα από αγωγές και **ανακοπές**]
- [Έτσι, ΜΠρΘεσ 422/2017, ΕλλΔνη 2017.540]

3. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΑΝΑΚΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ - 4^η ΑΠΟΨΗ

Η 15νθήμερη προθεσμία άσκησης ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής εφαρμόζεται και σε διαταγές πληρωμής που εκδόθηκαν προ της 1-1-2016, χρόνου έναρξης ισχύος του ν. 4335/2015, υπό τον όρο ότι η επίδοση της διαταγής πληρωμής έλαβε χώρα από 1-1-2016 και εντεύθεν.

[Βλ. ΜΠρΘεσ 14978/2018, ΝΟΜΟΣ]

**IV. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΑΙ
ΑΠΟΔΕΙΞΗ**

1. Περιορισμός εμμάρτυρης απόδειξης

- Έλλειψη ειδικής πρόβλεψης στον ν. 4335/2015 για τις ειδικές διαδικασίες
- **ΕΡΩΤΗΜΑ:** ποιος είναι ο κρίσιμος χρόνος για την εφαρμογή των άρθρων 340 παρ. 1-2 και 393-394 ΚΠολΔ και στις ειδικές διαδικασίες;

1. Περιορισμός εμμάρτυρης απόδειξης

- **Πριν** τον ν. 4335/2015 → στις ειδικές διαδικασίες δεν ίσχυε ο συμβατικός αποκλεισμός των αποδεικτικών μέσων, όπως η συμφωνία ότι κάθε τροποποίηση της σύμβασης θα αποδεικνύεται εγγράφως (βλ. ΑΠ 2162/2013, ΝΟΜΟΣ (πάγ. νομ.)
- **Μετά** τον ν. 4335/2015 → και στις ειδικές διαδικασίες η λήψη υπόψη και η εκτίμηση αποδεικτικού μέσου που δεν πληροί τους όρους του νόμου τελεί υπό την επιφύλαξη των άρθρων 393 και 394 ΚΠολΔ.

1. Παράδειγμα

Α. κατάρτιση μίσθωσης ΠΡΟ της 1.1.2016

Β. κατάθεση αγωγής για μισθώματα ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Ερώτημα: Δύναται να αποδειχθεί με μάρτυρες ο ισχυρισμός εναγομένου περί **σιωπηρής** συμφωνίας παραίτησης από αναπροσαρμογή του μισθώματος;

1. Περιορισμός εμμάρτυρης απόδειξης

- άρθρο 20 ΕισΝΚΠολΔ

«Οι διατάξεις των άρθρων 393 και 394 ΚΠολΔ εφαρμόζονται στις δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν μετά την εισαγωγή του»

- κανόνας = κρίσιμος ο χρόνος κατάρτισης της αποδεικτέας δικαιοπραξίας
- μη ανατροπή ειδικού κανόνα ΕισΝΚΠολΔ από τον ν. 4335/2015

Βλ. ΕιρΧανίων 212/2017, ΝΟΜΟΣ

« [...] πρέπει να θεωρηθεί προτιμότερη η επίλυση των σχετικών ερμηνευτικών ζητημάτων υπό το πρίσμα της γενικότερης αρχής του διαχρονικού δικαίου που εκφράζουν τα άρθρα 5 παρ. 2 στ. δ' και 20 ΕισΝΚΠολΔ [...]. Η γενικευμένη αναγνώριση της εφαρμογής του άρθρου 340 παρ. 1 ΚΠολΔ και για την απόδειξη εννόμων σχέσεων που καταρτίστηκαν πριν την έναρξη της ισχύος του ν. 4335/2015, θα απέληγε δηλαδή σε μια ιδιόρρυθμη οπισθενέργεια των σχετικών διατάξεων κατά τρόπο που η κανονιστική τους εμβέλεια να ανατρέχει προ της 1.1.2016. Ανάλογη ερμηνευτική λύση θα μπορούσε να θεωρηθεί αντίθετη όχι μόνον προς το πνεύμα των ρυθμίσεων των παρ. 1 και 4 του άρθρου 9ου ν. 4335/2015, αλλά και προς το γράμμα του άρθρου 9ου παρ. 4 ν. 4335/2015.»

2. Ένορκες βεβαιώσεις - Διαχρονικό δίκαιο

- Άρθρα 421-424 ΚΠολΔ - εισάγουν σημαντικές τροποποιήσεις του προϊσχύοντος καθεστώτος
- **ΕΡΩΤΗΜΑ:** Οι κανόνες των άρθρων 421 επ. ΚΠολΔ καταλαμβάνουν τις εκκρεμείς κατά την 1.1.2016 υποθέσεις;

Παράδειγμα επί εργατικής διαφοράς

A. Κατάθεση αγωγής ΠΡΙΝ την 1.1.2016

B. Λήψη ένορκης ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Ερώτημα: η ένορκη διέπεται από τις νέες διατάξεις 421 επ. ΚΠολΔ ή εξακολουθεί να είναι εφαρμοστέα η διάταξη του παλαιού άρθρου 671 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠολΔ;

Ένορκες βεβαιώσεις - Διαχρονικό δίκαιο - 1^η Άποψη

- Άρθρο 21 εδ. β ΕισΝΚΠολΔ (ως ειδικότερη εκδήλωση του άρθρου 12 ΕισΝΚΠολΔ στο δίκαιο αποδείξεως)
«Διαδικαστικές πράξεις απόδειξης που έγιναν κατά τις διατάξεις του δικαίου που ίσχυε πριν από την εισαγωγή του ΚΠολΔ κρίνονται κατά το δίκαιο αυτό.»
- Γενική αρχή άμεσης εφαρμογής του νέου δικονομικού κανόνα επί διαδικαστικών πράξεων απόδειξης που διενεργούνται μετά τη θέση σε ισχύ του

Ένορκες βεβαιώσεις - Διαχρονικό δίκαιο - 1^η Άποψη

- Κρίσιμος ο χρόνος επίδοσης της κλήσης για λήψη της ένορκης βεβαίωσης

Στη νομολογία βλ. ΑΠ 673/2018, ΝΟΜΟΣ· ΕφΛαρ 11/2017, αδημ.· ΠολΠρΠατρ 222/2017, ΕΛΛΔνη 2017.1492· ΜΠρΑθ 1318/2016, ΝοΒ 2016, 1673-1675, με σύμφωνες παρατ. Χατζηγιωάννου· ΜΠρΑθ 343/2017, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΑθ 1579/2017· ΕιρΧαν 49/2017, ΝΟΜΟΣ

Στη θεωρία βλ. μελέτη Γιαννόπουλου/Τριανταφυλλίδη, ΕΛΛΔνη 2016.676.

Ένορκες βεβαιώσεις - Διαχρονικό δίκαιο - 1η Άποψη

- ΠΙΘΑΝΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΔΙΕΞΟΔΟΥ

Α. Κατάθεση αγωγής ΠΡΙΝ την 1.1.2016

Β. Επίδοση για λήψη 1^{ης} ένορκης ΠΡΙΝ την 1.1.2016

Γ. Επίδοση για λήψη 2^{ης} ένορκης ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Ερώτημα αριθμητικού περιορισμού 422 παρ. 3 ΚΠολΔ→ αδύνατον να απαντηθεί με κριτήριο το διαφορετικό χρόνο επίδοσης της κλήσης

Ένορκες βεβαιώσεις - Διαχρονικό δίκαιο - 2η Άποψη

- Το άρθρο 9 παρ. 2 ν. 4335/2015 εισάγει απόκλιση από τον γενικό κανόνα της άμεσης εφαρμογής του νέου δικονομικού δικαίου
- Κρίσιμος ο χρόνος **άσκησης της αγωγής**
- Νέες διατάξεις για ένορκες βεβαιώσεις εφαρμόζονται μόνο για όσες αγωγές κατατίθενται **μετά** την 1.1.2016
- Έτσι, ΜΠρΑθ 1106/2016, ΕΕργΔ 2016.742 - πρόσθ. και ΠολΠΘεσ 4914/2017

**V. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΑΙ
ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ**

1. Ειδική μεταβατική διάταξη ν. 4335/2015

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο παρ. 2 ν. 4335/2015
«Οι διατάξεις για τα ένδικα μέσα και τις ειδικές διαδικασίες των άρθρων 591-645 εφαρμόζονται για τα κατατιθέμενα από τις 1.1.2016 ένδικα μέσα και αγωγές».
- κρίσιμο χρονικό σημείο → η κατάθεση του ενδίκου μέσου μετά την 1.1.2016
- ασάφεια της μεταβατικής διατάξεως που δεν συναρτά την εφαρμογή της νέας ρύθμισης με τον χρόνο δημοσίευσης της προσαλλόμενης απόφασης.

1. Η καταχρηστική προθεσμία ενδίκων μέσων κατά ανεπίδοτων αποφάσεων δημοσιευμένων πριν την 1.1.2016

ΟΛΑΠ 10/2018, ΝΟΜΟΣ

δέχθηκε κατά πλειοψηφία την ερμηνευτική εκδοχή πως επί εκδοθεισών, αλλά μη επιδοθεισών αποφάσεων μέχρι 01.01.2016, η καταχρηστική προθεσμία προσβολής τους με ένδικο μέσο είναι τριετής, αρχόμενη από την δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης

Μετά την ΟΛΑΠ 10/2018

- Απορριπτικές εφέσεις:
 - αίτηση αναιρέσης (559 αριθ. 14 ΚΠολΔ)

≠

 - Απορριπτικές αναιρέσεις:
 - Όχι 538 ΚΠολΔ
 - 152 ΚΠολΔ (?)
- Βλ. για προβληματισμό Χατζηγιάννου, ΝοΒ 2018.1054-1055

2. Άσκηση πρόσθετων λόγων εφέσεως και αναψηλαφήσεως - Αντέφεση (591 παρ. 1 εδ. ζ ΚΠολΔ)

- ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΕ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ

A. κατάθεση έφεσης ΠΡΟ της 1.1.2016

B. πρόσθετοι λόγοι έφεσης /αντέφεση ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Ερώτημα: ποιο δίκαιο διέπει την προδικασία άσκησή τους; Κατάθεση και με προτάσεις (παλαιό 674 παρ. 1 ΚΠολΔ) ή μόνο με ιδιαίτερο δικόγραφο (591 παρ. 1 εδ. ζ ΚΠολΔ);

1^η ΑΠΟΨΗ

- **Κρατούσα** θεωρία και νομολογία: κατ' εφαρμογή των άρθρων 24 § 1 εδ β και 12 ΕισΝΚΠολΔ, ο τρόπος άσκησής τους διέπεται από **το δίκαιο που ισχύει κατά τον χρόνο ενέργειας των διαδικαστικών πράξεων** και ΟΧΙ από το δίκαιο που καταλαμβάνει την κύρια έφεση
- Για αντέφεση βλ. ΜΕφΑθ 644/2017, ΝοΒ 2017.1359 παρατ. *Μαρκουλάκη* · ΜΕφΘεσ 60/2017, ΕΛΛΔνη 2017.1454 παρατ. *Βαλμαντώνη*]
- Για πρόσθετους λόγους βλ. ΕφΛαρ 261/2017, ΤΝΠ ΔΣΑ.

2^η ΑΠΟΨΗ

- Κριτική κρατούσας άποψης: αν και δογματικά ορθή οδηγεί σε τεμαχισμό μιας ενιαίας διαδικασίας
- επιστροφή μεταβατικής διάταξης άρθρου ένατου παρ. 2 ν. 4335/2015 → ο τύπος του νέου άρθρου 591 παρ. 1 εδ ζ' ΚΠολΔ ακολουθείται μόνον όταν η κύρια έφεση ασκήθηκε **ΜΕΤΑ την 1.1.2016**. [Βλ. ΕφΘεσ 523/2017, ΕλλΔνη 2017.860 για πρόσθετους λόγους]

4. Διευρυμένοι λόγοι αναιρέσεως νέου άρθρου 560 ΚΠολΔ

- ΑΠ 140/2016, ΕΠολΔ 2016.417

Οι διευρυμένοι λόγοι αναιρέσεως του νέου άρθρου 560 ΚΠολΔ επί προσβολής αποφάσεως του Ειρηνοδικείου ισχύουν **ΜΟΝΟ** για τις αναιρέσεις που ασκήθηκαν μετά την 1.1.2016.

VI. ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

1. Διαχρονικό δίκαιο και συνεκδίκαση

- **Ερώτημα:** είναι εφικτή η συνεκδίκαση αγωγών που εντάσσονται μεν αμφοτέρως στην τακτική ή στη ίδια ειδική διαδικασία, ωστόσο η μία εξ αυτών ασκήθηκε προ της 1.1.2016, ενώ η δεύτερη μετά την 1.1.2016, δηλαδή υπό την ισχύ του ν. 4335/2015;
- Πρόσκαιρο πρόβλημα/συν τω χρόνω θα εκλείψει

Κρίσιμες διατάξεις

- Μεταβατική διάταξη άρθρου ένατου παρ. 1 ν. 4335/2015:
- Μεταβατική διάταξη άρθρου ένατου παρ. 2 ν. 4335/2015:
- **246 ΚΠολΔ:** προϋποθέτει ταυτότητα διαδικασίας και εξαρτά συνεκδίκαση από κρίση δικαστηρίου ότι έτσι διευκολύνεται ή επιταχύνεται η διεξαγωγή της δίκης.

1^η Άποψη: Μη επιτρεπτή η συνεκδίκαση

1. Δεν πληρούται η προϋπόθεση της ταυτότητας της διαδικασίας λόγω ύπαρξης διαφοροποιημένων διαδικαστικών ρυθμίσεων
2. Η συνεκδίκαση αγωγών μάλλον θα περιέπλεκε παρά θα διευκόλυνε τη διεξαγωγή της δίκης

[Έτσι *Μακρίδου*, ΕΠολΔ 2017.5-6 - Προς αυτή την κατεύθυνση βλ. και *Μπαμπινιώτη*, ΕΠολΔ 2017, σ. 403]

2^η Άποψη: επιτρεπτή η συνεκδίκαση

- ΜΠρΗρ 628/2017, ΕΠολΔ 2017.399: παραδεκτή η συνεκδίκαση αντίθετων αγωγών επιμέλειας ανήλικων τέκνων, όταν η πρώτη εξ αυτών έχει ασκηθεί πριν από ν. 4335/2015.
- Ερμηνευτική προσέγγιση υπέρ της ένωσης δύο διαφορετικών διαδικαστικών πλαισίων και της συνδυαστικής εφαρμογής τους, εφόσον είναι δυνατή η ταυτόχρονη εφαρμογή τους.
- Βλ. και ΜΠρΑθ 1265/2017, Αρμ 2017.628

2. Διαχρονικό δίκαιο για διορισμό αντικλήτου (143 παρ. 1 ΚΠολΔ)

- Πριν τον ν. 4335/2015 → παύση ιδιότητας αντικλήτου με έκδοση **οριστικής** απόφασης
- Μετά τον ν. 4335/2015 → παύση με την έκδοση **αμετάκλητης** απόφασης
- **Ερώτημα:** με βάση το διαχρονικό δίκαιο από πότε ισχύει το νέο άρθρο 143 παρ. 1 ΚΠολΔ;

Παράδειγμα

Α. άσκηση αγωγής ΠΡΟ της 1.1.2016

Β. έκδοση οριστικής απόφασης (προ ή μετά την 1.1.2016)

Γ. άσκηση ενδίκου μέσου και επίδοση κλήσης για συζήτηση στον αντίκλητο ΜΕΤΑ την 1.1.2016

Ερώτημα: Είναι νομότυπη η επίδοση;

Αναζήτηση κρίσιμης μεταβατικής διάταξης

- Μη εφαρμογή άρθρου 9 παρ. 2 ν. 4335/2015: κρίσιμο όχι το ένδικο μέσο, αλλά η επίδοση προς τον αντίκλητο
- Εφαρμογή άρθρου 9 παρ. 4 ν. 4335/2015
- Ανεξάρτητα από χρόνο έκδοσης οριστικής απόφασης → αν επίδοση στον αντίκλητο ΜΕΤΑ την 1.1.2016 θα ισχύει το νέο 143 ΚΠολΔ (Βλ. ΑΠ 19/2017 ΕΠολΔ 2017.46 · ΕφΠατρ 247/2018, Ισοκράτης)

VII.
ΤΟ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

1. ΒΑΣΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

- Άρθρο 1 άρθρο ένατο παρ. 3 εδ. πρώτο ν. 4335/2015:
«Οι διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση εφαρμόζονται όταν η επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση διενεργείται μετά τις 1.1.2016».
- Κρίσιμος ο χρόνος επίδοσης της επιταγής προς εκτέλεση
- Πρβλ. και άρθρο 50 παρ.1 ΕισΝΚΠολΔ

2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙ ΠΛΕΙΟΝΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

- **Ερώτημα:** Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο όταν έχουν μεσολαβήσει περισσότερες της μιας επιταγές λχ. συνήθως λόγω παρόδου άπρακτης της ενιαύσιας προθεσμίας του άρθρου 926 παρ. 2 ΚΠολΔ.

1^η Άποψη:

Κρίσιμη η ημερομηνία επίδοσης της αρχικής/πρώτης επιταγής προς πληρωμή

Στη νομολογία βλ. ΜΠρΑθ 7189/2016, ΕΠολΔ 2017.68 · ΜΠρΘεσ 2148/2016, ΕΠολΔ 2017.64

Στη θεωρία βλ. *Γιαννόπουλο*, ΕΠολΔ 2017, 72:η άπαξ επίδοση της επιταγής προς πληρωμή παγιώνει και το *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής των εφαρμοστέων διατάξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς να ασκεί επίδραση το κατά πόσον επιτρέπεται η επίσπευση πράξεων εκτελεστικής διαδικασίας δυνάμει της επιταγής αυτής.

2^η Άποψη:

Κρίσιμη η ημερομηνία επίδοσης της επιταγής που **οδήγησε στην έναρξη** κύριας εκτελεστικής διαδικασίας

- η διαδικασία εκτέλεσης αντιμετωπίζεται ως **οργανική ενότητα**
- κρίσιμος ο **πραγματικός** χρόνος έναρξης και συνέχισης της εκτελεστικής διαδικασίας

[Έτσι, ΜΠρΛαμ 223/2016, ΝΟΜΟΣ· *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη*, Αρμ 2016, 13-14. - Σύμφωνος και *Χατζηγιωάννου*, ΕΠολΔ 2017, σ. 592]

3. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

- απουσία ειδικής ρύθμισης διαχρονικού δικαίου για τις δίκες περί την εκτέλεση στο ν. 4335/2015
- **Ερώτημα:** θα εφαρμοστεί η διάταξη διαχρονικού δικαίου για την εκτέλεση της παρ. 3, οπότε η εφαρμογή του καθεστώτος θα οριοθετηθεί με βάση το χρόνο επίδοσης της επιταγής ή κρίσιμες είναι, ανά περίπτωση, οι αντίστοιχες διατάξεις για τις ειδικές διαδικασίες και για τα ένδικα μέσα (παρ. 2);

ΘΕΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

- εφαρμογή άρθρου 9 παρ. 3 ν. 4335/2015 και στις δίκες περί την εκτέλεση
- κρίσιμος για μετάβαση στο νέο δίκαιο ο χρόνος επίδοσης της επιταγής

ΜΠρΛαμ 3/2019, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΣπάρτης 345/2018, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΛαμ 92/2017, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΦλωρ 78 και 158/2017, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΖακ 115/2017, ΕφΑΔ 2017.844· ΜΠρΘεσ 2148/2016, ΕΠολΔ 2017.64 με αντίθ. παρατ. Π. Γιαννόπουλου

ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ

- οι δίκες περί την εκτέλεση ανήκουν από τη φύση τους στη **διαγνωστική διαδικασία**, έστω και αν αναφέρονται κατά το στάδιο της εκτελεστικής διαδικασίας
- κρίσιμος ο χρόνος έναρξης της δίκης

[βλ. ενδεικτικά *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος, 2017, παρ. 5 αριθ. 17, σ. 82]

ΠΡΟΣΟΧΗ!

ΑΝΑΚΟΠΗ ΚΑΤΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΤΡΙΤΟΥ

- δεν ανοίγει δίκη περί την εκτέλεση, αλλά αποτελεί λειτουργικό υποκατάστατο της πλαγιαστικής αγωγής στο στάδιο της εκτέλεσης
- Κρίσιμος ο χρόνος **κατάθεσης της ανακοπής** (άρθρο 1 άρθρο ένατο **παρ. 1** ν. 4335/2015)/αδιάφορος ο χρόνος επίδοσης της επιταγής

[Βλ. ΠΠρΘεσ 12935/2017, ΝοΒ 2017.2077· ΠΠρΤρικ 57/2017, ΕΛΛΔνη 2017.1528 με σημ. *Βαλμαντώνη*]

Αν εσφαλμένη διαδικασία: απόρριψη ή παραπομπή της ανακοπής στην νέα τακτική;

- ΠΠρΘεσ 12935/2017, ΝοΒ 2017.2077:

Επί ανακοπής κατά αρνητικής δήλωσης τρίτου στο πλαίσιο κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, η οποία εισήχθη εσφαλμένα με την παλαιά τακτική διαδικασία, το Δικαστήριο υιοθέτησε την άποψη περί παραπομπής στη νέα τακτική και στη συνέχιση της δίκης με κατάθεση κλήσης από τον επιμελέστερο διάδικο.

4. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ

- **Ερώτημα:** επί διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης που έχει ήδη ξεκινήσει πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4335/2015 και δυνάμει της οποίας έχει πιθανότητα επιβληθεί κατάσχεση, κρίσιμη για την εφαρμογή του συστήματος πολλαπλών κατασχέσεων είναι η επίδοση της επιταγής του πρώτου δανειστή ή του κάθε επόμενου δανειστή που επιδιώκει την επιβολή δεύτερης κατάσχεσης;

1^η ΛΥΣΗ

- κρίσιμη η επιταγή του πρώτου δανειστή
- αν επιταγή ΠΡΙΝ την 1.1.2016 → περισσότερες κατασχέσεις επί ήδη κατασχεμένου πράγματος **απαγορεύονται** δυνάμει των προΐσχυσάντων άρθρων 958 παρ. 2 και 997 παρ. 5 ΚΠολΔ
- ενότητα του συστήματος και ασφάλεια δικαίου

[έτσι, *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, 2017, παρ. 5 αριθ. 19, σ. 83]

2^η ΛΥΣΗ

- κρίσιμη η επιταγή του **κάθε επόμενου** δανειστή
- σε εκτέλεση που ξεκίνησε πριν από 1.1.2016 **επιτρεπτές** οι πολλαπλές κατασχέσεις

[Έτσι, ΜΠρΑθ 1480/2017, ΝοΒ 2018.65 με αντίθ. σημ. Χατζηϊωάννου]

5. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

- Ανυπαρξία ειδικού κανόνα για τη ρύθμιση του δικαίου των προνομίων στους ν. 4335/2015 και 4512/2018
- Πάγια θέση νομολογίας → ακόμη και χωρίς την ύπαρξη ρητής σχετικής διατάξεως, κρίσιμος είναι ο χρόνος σύνταξης του πίνακα κατάταξης [Βλ. ΟΛΑΠ 21/1994, ΕΛΛΔνη 1995.574]

1^η ΑΠΟΨΗ

ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

- κρίσιμος ο χρόνος σύνταξης του πίνακα κατάταξης, ανεξάρτητα από χρόνο γέννησης των εξοπλισμένων με προνόμιο απαιτήσεων ή χρόνο έναρξης της εκτελεστικής διαδικασίας

Στη νομολογία: ΜΠρΘεσ 5018/2017, ΝοΒ 2018.452· ΜΠρΞαν 67/2017, ΝοΒ 2017.455.

Στη θεωρία: *Νίκας*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως Ι, § 4 αρ. 8· *Αρβανιτάκης*, γνμδ, ΕΠολΔ 2016.378-379

2^η ΑΠΟΨΗ

ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

- Απουσία ειδικής διάταξης/ εφαρμογή γενικού κανόνα διαχρονικού δικαίου άρθρου 1 άρθρου ένατου παρ. 3 ν. 4335/2015
- κρίσιμος ο χρόνος επίδοσης της επιταγής

Στη νομολογία: ΜΠρΒολ 99/2017, ΝοΒ 2018.457

Στη θεωρία: *Απαλαγάκη*, Συστηματική παρουσίαση των βασικών τροποποιήσεων του ΚΠολΔ 2017, σ. 69-70.

6. ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥΣ

- Μεταβατικό δίκαιο από ν. 4472/2017 στον ν. 4512/2018
- Ειδική ρύθμιση μεταβατικού δικαίου: άρθρο 208 παρ. 1 ν. 4512/2018
- Από 21-2-2018 οι πλειστηριασμοί διεξάγονται αποκλειστικά και μόνο με ηλεκτρονικά μέσα, ανεξάρτητα από το χρόνο επίδοσης της επιταγής και επιβολής της κατάσχεσης.

Για πλειστηριασμό που είχε ήδη οριστεί πριν τον ν. 4512/2018 να πραγματοποιηθεί με φυσικό τρόπο μετά τις 21.2.2018 και έχει **συντελεστεί η προδικασία του**

- Διενεργείται με ηλεκτρονικά μέσα, από τις 14:00 έως τις 18:00, εφόσον δεν αλλάζει η ημερομηνία διενέργειας και ο υπάλληλος του πλειστηριασμού
- Μόνη διατύπωση η ανάρτηση αναγγελίας από τον συμβολαιογράφο στο ηλεκτρονικό σύστημα 10 εργάσιμες ημέρες πριν την ημερομηνία διενέργειας του πλειστηριασμού.

Για πλειστηριασμό που είχε ήδη οριστεί πριν τον ν. 4512/2018 να πραγματοποιηθεί με φυσικό τρόπο μετά τις 21.2.2018 και έχει **συντελεστεί η προδικασία του**

- Αν **αλλαγή** ημερομηνίας διενέργειας πλειστηριασμού ή υπαλλήλου του πλειστηριασμού → υποχρέωση επισπεύδοντα να γνωστοποιήσει τη μεταβολή του τρόπου και του χρόνου διενέργειάς τους με σχετική εντολή προς τον δικαστικό επιμελητή για την **έκδοση νέου αποσπάσματος της κατασχετήριας έκθεσης**
- επανάληψη προδικασίας κατά τα άρθρα 955 και 995 ΚΠολΔ μόνο ως προς επιδόσεις και δημοσιεύσεις του νέου αποσπάσματος της

Μεταβατικό δίκαιο

από τον ν. 4335/2015 στον ν. 4472/2017

- Άρθρο 5 ν. 4472/2017: εισήγαγε θεσμό των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών / περιλήφθηκε στον ΚΠολΔ νέο άρθρο 959 Α
- βραχύβια ισχύ → από 19.5.2017 μέχρι 21.2.2018
- άρθρο 60 ν. 4472/2017: Ως κανόνας μετάβασης στο δίκαιο του ν. 4472/2017 είχε τεθεί η επίδοση επιταγής μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4472/2017 στις 19.5.2017

Περιπτώσεις ήδη συντελεσμένων προδικασιών πλειστηριασμού κατά τις 19.5.2017 (κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4472/2017)

- Αν η επίδοση της επιταγής είχε λάβει χώρα πριν την 1.1.2016 και στις 19-5-2017 είχε ήδη συντελεστεί η προδικασία του πλειστηριασμού και είχε οριστεί ημερομηνία του, ο επισπεύδων μπορούσε να ζητήσει τη διενέργεια αυτού με ηλεκτρονικά μέσα, **υπό την προϋπόθεση** ότι δεν είχε πριν την 19.5.2017 ασκηθεί και δεν εκκρεμούσε ανακοπή κατά της εκτέλεσης ή ανακοπή του άρθρου 954 παρ. 4 ΚΠολΔ ή αίτηση αναστολής του πλειστηριασμού (1000 ΚΠολΔ)

Περιπτώσεις ήδη συντελεσμένων προδικασιών πλειστηριασμού κατά τις 19.5.2017 (κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4472/2017)

- Αν η επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση είχε λάβει χώρα μετά την 1.1.2016, ένας πλειστηριασμός μπορούσε να μεταβληθεί από φυσικό σε ηλεκτρονικό, **ακόμη και αν εκκρεμούσε ανακοπή κατά της εκτέλεσης ή ανακοπή του άρθρου 954 παρ. 4 ΚΠολΔ ή αίτηση αναστολής του πλειστηριασμού του άρθρου 1000 ΚΠολΔ.**
- για μετατροπή έπρεπε επί ποινή ακυρότητας να ακολουθηθούν συγκεκριμένες διατυπώσεις.

7. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΧΕΥΣΗ

- η αναστολή των ατομικών διώξεων λόγω κήρυξης της πτώχευσης δεν καταλαμβάνει ενέγγυους πιστωτές.
- Άρθρο 1 άρθρο «ένατο» παρ. 3 εδ. δεύτερο ν. 4335/2015: *«οι διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση εφαρμόζονται σε πτωχεύσεις που κηρύσσονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή την 1.1.2016.»*
- Κρίσιμος ο χρόνος κήρυξης της πτώχευσης (ήτοι δημοσίευσης απόφασης πτωχευτικού δικαστηρίου)

Αν χρόνος δημοσίευσης απόφασης πτωχευτικού δικαστηρίου

- μετά την 1.1.2016→ εφαρμόζονται οι διατάξεις αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως ισχύουν μετά την τροποποίηση του ν. 4335/2015.
- πριν την 1.1.2016→ εφαρμόζεται το πριν το ν. 4335/2015 νομοθετικό καθεστώς, ακόμη και αν ενδεχομένως η επίδοση επιταγής έγινε μετά την 1.1.2016 [ισχύει το εδ. δεύτερο της παρ. 3 ως ειδικός κανόνας έναντι του εδ. πρώτου της παρ. 3]

VIII. Αντί επιλόγου

- Ν. 4335/2015 → επέφερε **δομικές** μεταβολές στον ΚΠολΔ
- **Αποκλίνουσες** ερμηνευτικές προσεγγίσεις σε ειδικά ζητήματα διαχρονικού δικαίου
- Πρβλ. ρύθμιση άρθρου 24 παρ. 2 ν. 1478/1984

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!